

Begrip

moslims

christenen

Nr 38 febr. 1978
Prijs fl 1.50
Abt. fl 15.--
Giro 815474

DE "AHMADIYYA"-GEMEENSCHAP

"Begrip"
Wüstelaan 80
Santpoort
tel. 023-379650

Ter inleiding

In zijn artikel over de Islam in de Encyclopaedia Britannica van 1973 noemt de bekende Pakistaanse geleerde Dr. Fazlur Rahman twee belangrijke sekten die in de Islam ontstaan zijn: Babism, dat als Bahaïsme buiten de Islam is terecht gekomen en de Ahmadiyya-beweging. Toen Fazlur Rahman dit schreef was de Ahmadiyya-beweging formeel gezien nog een groepering binnen de Islam.

Een jaar later, op 7 september 1974, hebben de regering en het parlement van Pakistan, onder sterke druk van orthodoxe groeperingen, besloten om de Ahmadiyya tot een niet-islamitische minderheid te verklaren.

Aan deze verklaring was een lang slepend konflikt vooraf gegaan dat zijn dieptepunt bereikte in ernstige ongeregeldheden in 1953 in de Punjaab, de kernprovincie van Pakistan.

Het konflikt spitste zich op twee punten toe:

- 1- de positie van Mohammed als "Zegel der profetie" en dus de laatste profeet (zie het volgende artikel) en
- 2- de bewering van de Ahmadiyya-beweging dat Jezus in Srinagar in India begraven ligt.

Vele moslimse landen hebben zich bij de pakistaanse verklaring aangesloten. Een sunni-moslim zal zich nu dus minder makkelijk, indien er geen andere moskee in de buurt is, bij een moskee van deze beweging aansluiten.

Volgens een publikatie van de Ahmadiyya-beweging in 1965 "Our Foreign Missions" bestonden er toen reeds in meer dan 30 landen zendingsposten bemand door Amadi zendingen. In Nederland bevindt zich hun centrum aan de Oostduinlaan 79 te Den Haag. De Ahmadiyya-beweging beschouwt zichzelf niet als onislamitisch. Men houdt nog steeds vast aan de opvatting dat de "Ahmadiyyat" de ware Islam (the true Islam) representeert..

J. Slomp

DE "AHMADIYYA"-GEMEENSCHAP.

Wanneer de hedendaagse missionaire expansie-pogingen van de Islam ter sprake komen, of de moderne strevingen van een minder traditionele Islam, dan wordt er altijd melding gemaakt van een "Ahmadiyya".

Men kent wel de naam van die beweging of, als u wilt, van die sekte.

Veel minder bekend is de historische oorsprong en de huidige aktie-radius. Wij willen daar in het kort iets meer over vertellen, en wel in twee hoofdstukken.

I een korte historische schets van de oorsprong en de verdere verbreiding.

II de meest karakteristieke elementen van de leer van elk van de twee vertakkingen van de Ahmadiyya, met een overzicht van de principies, die het uitgangspunt waren van de activiteiten van de stichter en zijn eerste opvolgers.

++++

++++

++++

++++

++++

++++

++++

I De Stichter van de Ahmadiyya

en het ontstaan van de twee richtingen die zich op hem beroepen.

1) - Mirza Ghulam Ahmad, op wiens naam de stichting van deze beide godsdienstige bewegingen staat, werd geboren te Qadyan (provincie Pandjab), ongeveer 125 km van Lahore, rond het jaar 1839, uit een vooraanstaande moslimfamilie van mongoolse afkomst.

Hij kreeg een in zijn land gebruikelijke opvoeding: studie van het arabisch, gramatica en tekst van de Koran, en studie van het perzisch; zonder enig onderricht in westerse talen en cultuur.

Contemplatief van aanleg, trok hij zich graag terug om zich te wijden aan studie.

Door omstandigheden kwam hij in contact met christen-missionarissen en begon hij met de lezing van christelijke literatuur. Hij was toen nog geen 30 jaar oud en funktioneerde als eenvoudig ambtenaar in Sialkot.

In 1868 neemt hij zijn ontslag als ambtenaar en keert terug naar Qadyan, waar hij zich gaat toeleggen op godsdienststudie. Bij de dood van zijn vader (1876) maakt hij zich los van zijn familie en wijdt hij zich aan de studie van de Koran en zijn tradities, en neemt hij kennis van de godsdienstige stelsels in zijn omgeving.

In die jaren nam hij deel aan discussies, om de Islam te verdedigen tegen de aanvallen van christelijke zijde. Bij die gelegenheden kwamen zijn kwaliteiten van schrijver en polemicus duidelijk naar voren in verschillende artikelen in moslimtijdschriften.

In 1880 begint de uitgave van zijn groot vijfdelig werk, getiteld: Baraheen-i-Ahmadiyya (1). Het behandelt verschillende godsdiensten, die hij bestudeerd heeft, en waarop hij zijn persoonlijke visie geeft. Het derde deel bevat de openbaringen van God aan zijn dienaar, waarin hij zich aankondigt als de door God aangewezen Hervormer, ter verdediging van de Islam (zg. mujaddid).

Het vierde deel omvat de nieuwe openbaringen, die hem machtigen om de titel van Gezant en Profeet te voeren.

Het is precies dit punt waarover de discussie onder zijn volgelingen gaat tot op de dag van vandaag: Sommigen beweren dat Ahmad aanspraak maakt op de rol en de titel van Profeet, en anderen daarentegen ontkennen dit.

Zijn landgenoten uit de Islam stonden zeer welwillend tegenover zijn eerste geschriften, omdat hij zich openlijk aandiende als verdediger van de Islam.

Aan het eind van 1889 zette hij een beslissende stap die geen twijfel meer overliet: hij eiste van de gelovigen de eregroet (bay's) voor zich op, daartoe gemachtigd door een openbaring. Het betreft hier een werkelijke "eet van trouw"(2).

Een dergelijke aanmatiging riep natuurlijk heftige tegenstand op bij zijn landgenoten. Toch zette Ahmad door, en in maart 1889 neemt hij zijn gelovigen inderdaad de eed van trouw af. En zo werd hij de Meester en de geestelijke Leider van die gemeenschap.

Eenmaal zover aarzelt hij niet om met nóg meer openbaringen aan te komen. En zo begint hij op doctrinair terrein langzaam een heel bijzondere plaats in te nemen. In de ogen van de traditionele moslims is hij niet meer alleen maar hervormer, maar een pionier en vernieuwer.

Van dat ogenblik dateert het hevig en aanhoudend verzet uit de kringen van de sunniten in Indië, en later uit alle landen, waar de Ahmadiyya vaste voet kreeg.

In 1891 maakte Ghulam Ahmad bekend, dat Jezus Christus niet meer leefde, maar in Indië was gestorven. (Volgens de Koran is Christus niet aan het kruis gestorven, maar heimelijk weggevoerd). Ahmad beweerde nu het volgende: Jezus werd gekruisigd, van het kruis genomen terwijl Hij nog in leven was; zijn wonden werden verzorgd; drie dagen later woonde hij een geheime zitting van zijn leerlingen bij en vertrok vervolgens naar Afghanistan en later naar Cachemire. Daar stierf Hij op 120 jarige leeftijd te Srinagar (3) in Cachemire. Als bewijs van de waarheid van deze nieuwe openbaring geldt het bestaan van een graf van een zekere Yus Asaf.

Vanaf die tijd omschrijft Ahmad openlijk de plaats van zijn persoon en zijn zending m.b.t. de andere godsdiensten. De verwachting van een mahdi-leider voor de moslims en de terugkeer van de Messias, verwacht door de christenen en de moslims op het einde der tijden, vinden zich gelijkelijk vervuld in de persoon van Ahmad. De veroveringen van de Mahdi zullen herkend worden als de geestelijke veroveringen van de mujaddid, die van God de geest en de macht van Jezus heeft ontvangen. Vandaar eindeloze discussies tot aan de dood van Ahmad tussen de sunniten-moslims, de christenen en zelfs de hindoes, want Ahmad beweerde bovendien een incarnatie van Krisjna te zijn. Maar ondanks alle verzet bleef het aantal leerlingen groeien. Ahmad zelf toonde tot op hoge ouderdom een grote literaire activiteit. Hij heeft ongeveer 75 boeken uitgegeven, in het arabisch, in het perzisch en in het oerdoe, waarvan sommigen nu ook in westerse talen worden uitgegeven.

Hij is ook de oprichter van het tijdschrift "The Review of Religions", dat nog steeds verschijnt.

Tegen het einde van zijn leven vaardigden de ulema's van India, Saoedi-Arabië en andere moslimlanden gezamenlijk een fatwa uit waarin verklaard werd dat Ghulam Ahmad ontrouw was aan de rechtzinnige leer en dat hij een gevaarlijke nieuwlichter was.

Zijn laatste levensjaren waren één zware beproeving, zowel door de grote tegenstand alsook door zijn slechte gezondheid.

Hij stierf op 26 mei 1908 te Lahore en werd begraven te Qadyan. Zijn graf draagt het eenvoudige opschrift: "Mirza Ghulam Ahmad, de beloofde (Messias)".

(2) - Na de dood van Ghulam Ahmad.

Reeds vanaf 1905 had Ghulam Ahmad regelingen getroffen voor het zakelijk beheer over zijn geestelijke familie. Op zijn advies werd een Genootschap (Anjuman) opgericht, met als voornaamste opdracht de keuze van een opvolger; als secretaris fungeerde Mawlana Muhammad Ali.

Na de dood van Ahmad kozen zijn getrouwen de eerste Kalief en richtten een gemeenschap van gelovigen op, een onafhankelijke godsdienstige groepering (4). Vanaf het begin was de secretaris, Muhammad Ali, het oneens met het idee van de keuze van een Kalief. Evenmin was hij het er mee eens om de zoon van de stichter tot 2de Kalief op te leiden.

Dat kwam voornamelijk omdat genceemde zoon, Mahmud Ahmad, in woord en geschrift beweerde dat zijn vader door God gezonden was als profeet; en zij die hem die titel en die zending ontzegden, waren volgens hem "ongelovigen".

En dat weigerde de secretaris, Muhammad Ali, te aanvaarden.

In 1914 stierf de eerste Kalief. De zoon van Ghulam Ahmad, Mirza Bashir al Din Mahmud Ahmad, werd tot tweede Kalief gekozen op 25-jarige leeftijd. Hij voegde aan zijn naam de titel toe van Khalifatul-Masih II. Dat werd de oorzaak van een afscheiding.

De aanhangers van de nieuwe Kalief vestigden zich te Qadjan, onder de officiële naam (in het oerdoes) van Djama'at-i-Ahmaddiyya (in het engels: "Ahmadiyya movement in Islam" of "The Ahmadiyya Muslim Community").

De aanhangers van secretaris Muhammad Ali, geringer in aantal, vestigden zich te Lahore, onder de officiële titel, waaronder zij nu bekend zijn, van Ahmadiyya Anjuman Ishâ'at-i-Islâm" (Ahmadiyya-genootschap tot verbreiding van de Islam).

De Qadjani-groep verhuisde in 1947 naar Rabwah in W. Pakistan.

Deze bijzonderheden zijn van belang om vast te stellen uit welke bron de verschillende documenten, traktaten, brochures e.d. afkomstig zijn.

Die van de Qadjan-groep dragen gewoonlijk de naam van hun herkomst "Rabwah" (hoewel soms gedrukt in Lahore).

Die van de minderheidsgroepering verschijnen gewoonlijk onder de titel van Ahmadiyya Anjuman, waaraan toegevoegd de plaats van herkomst: Lahore.

Maar als de uitgaven uit andere plaatsen afkomstig zijn, is het onderscheid minder strikt, hoewel de Ahmadiyya Anjuman-groepering meestal de volledige titel vermeldt.

Beide groeperingen groeiden in aantal, maar weken ook aanmerkelijk af van de oorspronkelijke gemeenschappelijke koers.

(3) - De Rabwah-tak telde in 1955 een half miljoen aanhangers (waarvan de helft in Pakistan).

In 1965 beweerden zij het aantal van 6 à 7 miljoen bereikt te hebben. Voorzichtigheidshalve houden wij ons aan de gegevens van een ter zake kundige westerse auteur, die spreekt van één miljoen aanhangers in 1964.

De Lahore-tak telde in 1972 ongeveer 200.000 leden (6).

(4) - Opbouw en organisatie van de Ahmadiyya.

(Djamâ'at-i-Ahmadiyya van Rabwah, ook wel genoemd de Qadjani, naar de naam van de stad van hun stichter)

Men kan lid worden, ofwel door geboorte uit een Qadjani-familie, ofwel door bekering, na een plechtige geloofsbelijdenis.

Men betaalt een maandelijkse bijdrage van ongeveer 1/10 van zijn inkomsten. De gemeenschap beleeft en propageert de deugd van rechtvaardigheid volgens de traditionele beginselen en richtlijnen van de Islam.

Een centraal en raadgevend lichaam en een invloedrijk algemeen secretariaat (beiden te Rabwah) verzorgen de gewone administratie en de betrekkingen met hun leden. Maar de beweging als zodanig is sterk gecentraliseerd en volledig in handen van de Kalief.

Zo bevindt zich op het hoofdkwartier van de Ahmadiyya:

- een departement van financiën,
- een departement van opvoeding en onderwijs (profaan en godsdienstig onderwijs en scholen op verschillend niveau),
- een departement van beheer van onroerende goederen,
- een bureau van controle op de betaalmiddelen,
- afdelingen voor de pers-uitgave van traktaten en werken van de stichter en zijn opvolgers in verschillende talen.

++++

++++

++++

++++

++++

++++

++++

II Algemeen overzicht van de leer en van de beginselen waardoor de Ahmadiyya zich laat leiden bij zijn missionaire activiteiten.

Men kan onmogelijk spreken over de leer van de Ahmadiyya, zonder tevens te wijzen op de diepgaande verschillen tussen de Rabwah - richting en de Lahore - richting, verschillen die hun verdeeldheid hebben bewerkt.

Maar toch zullen wij vooral aandacht schenken aan de Ahmadiyyabeweging van Rabwah, vanwege de belangrijkheid van zijn publicaties en van zijn invloed, maar vooral wegens zijn trouw aan de stichter en zijn leer.

Mohammed Iqbal heeft deze Ahmadiyyabeweging van Rabwah ofwel beweging van "qadjani" als volgt omschreven:

"Dit is de naam van een organisatie die zich toelegt op het stichten van een autonome religieuze gemeenschap die steunt op een profetisme dat parallel loopt aan dat van Mohammed".

(5) - Het meest karakteristieke leerstuk van de Ahmadiyya zoals Ghulam Ahmad dit zelf presenteert en dat overgenomen is door degenen die hem opvolgden als leider van de gemeenschap heeft voornamelijk betrekking op de titels die zij voor zichzelf opeisen: Messias, Mahdi, Profeet, Universeel afgezant (=Rasul) en hervormer (mujaddid).

Het blijkt dat de titel Messias het meest ingang gevonden heeft. De zoon van Ahmad nam als 2de Kalief de bijtitel aan van Khalifatul - Masih II.

Ghulam Ahmad geeft zich uit voor de laatste van de profeten. En zo valt zijn rol samen met die van de Mahdi (volgens de volksoverlevering): de rol van vernieuwer. Maar hij kweet zich van zijn taak op een vreedzame wijze, en niet als een oorlogszuchtig strijder voor de rechten van God (7). Daarom werd de jihâd door wapengeweld officieel afgeschaft.

Politiek gezien had dit tot gevolg, dat de onderwerping werd aanbevolen aan het brits gezag in Indië. Voor een waarachtig gelovige bestond er, volgens hem, geen echte jihâd, tenzij met geestelijke wapens.

Door zijn volgelingen worden hem honderden wonderen en opwekkingen ten leven van overledenen toegeschreven. Hij werkte immers in de Kracht van Jezus zelf, en beweerde het charisma van wondermacht te bezitten.

Ghulam heeft, zoals wij zeiden, het lijdensverhaal van Jezus uit de Koran weer verder uitgewerkt en uitgebreid, alsook de z.g. verdwijning.

Door een particuliere "openbaring" was hij te weten gekomen dat Jezus, na aan de dood ontsnapt te zijn, in Cachemire was gaan wonen, waar Hij ook vele jaren later is gestorven, en waar zijn graf bekend is. De volgelingen van Ghulam publiceren daar zelfs foto's van in hun vlugschriften. Zijn z.g. "openbaringen" (8) brengen hem vaak in tegenspraak met de letterlijke tekst van de Koran en met de gezaghebbende interpretaties van deze tekst.

In menig opzicht weken zij ook af van het evangelie en het christelijk geloof.

Samengevat: - het wezenlijke dogma van het ahmadiyya-geloof is dat deze geloofsgemeenschap alléén de enige ware vorm van Islam is, herschapen en geopenbaard door Ahmad - . (art. uit de Encyclopédie de l'Islam, 2de uitgave)

Uit de vele getuigenissen van dit geloof die gevonden kunnen worden in de geschriften van de 2de Kalief citeren wij hieruit een "Boodschap" gericht aan een tijdschrift van de beweging: "Wij zien dat Christus' leerlingen over de hele aarde zijn verspreid. Het is dan ook de plicht van de leerlingen van de Beloofde Messias (die gekomen is in naam van Jezus Christus) zich bewust te zijn van hun verantwoordelijkheid, om de authentieke Boodschap van God te verspreiden en zich in te spannen om heel de mensheid in de schoot van de Islam te voeren. ("Le Message", revue van de Ahmadiyya-gemeenschap van het eiland Mauritius, mei 1962).

Een ander voorbeeld: Sheik Amri Abdi, burgemeester van Dar es Salaam (Tanzania) gedurende 2 jaar, schreef in het zelfde nummer van deze revue: "Onze rol is er een van "hervormen", wij moeten leven als echte moslims en anderen aanspreken hetzelfde te doen.

Dit kan echter slechts gebeuren door een organisatie van geestelijke orde. De almachtige God heeft Ahmad, de beloofde Messias, gestuurd om deze organisatie op te richten".

Mahmud Ahmad, "Khalifatul-Masih II", bevestigt op zijn beurt, in zijn geschriften en preken, dat zijn vader profeet was en dat de moslims, die dit niet willen geloven, beschouwd moeten worden als Kuffâr.

(6) - De adhesie-betuiging van een nieuw lid van de Ahmadiyya behelst een akte van geloof in de persoon en de leer van de stichter. En ook in het leven van de Ahmadiyya - gemeenschap is een voorname plaats ingeruimd voor de gedachtenis-cultus rond de stichter en voor eerbiedbetuiging aan hun actuele leider.

Het spreekt vanzelf dat de orthodoxe Sunniten-gemeenschap deze praktijken afkeurt.

Vergelijk in dit verband ook wat daarover geschreven werd door Hazrat Mirza Bashir al Din, Mahmud Ahmad, de zoon van Ghulam Ahmad. Hij geeft zichzelf ook nog de bij-titel van Amîr al-Mu'minîn, Heerser over de gelovigen (9).

(7) - Hoewel de Kalief en al zijn volgelingen zich rechtgeaarde moslims noemen, werden zij door de Sunniten al heel spoedig beschouwd als leden van een sekte (10), voortgekomen uit de gemeenschap van de gelovigen. Als gevolg van deze afscheiding hebben zij hun eigen moskeeën. Zij mogen niet bidden in de moskeeën van de Sunniten of van andere moslim-communiteiten. Maar zelf laten zij wèl communiteiten van andere richtingen toe in hun moskeeën en nodigen hen zelfs daartoe uit. Hun stichter heeft immers de goddelijke zending ontvangen van vernieuwer ('mujaddid) niet alleen van alle moslims, maar ook van de hindoes en de christenen.

Bij de feestelijke opening van de moskee van de "Bashîr High School" te Kampala (ongeveer 10 jaar geleden), nodigde een vooraanstaand lid van de Ahmadiyya-communiteit zelfs katholieke priesters uit: "als een priester hier vrijdags de eucharistie zou willen vieren, dan is hij welkom".

Overall waar de Ahmadiyya's zich vestigen, veroorzaken of stimuleren zij uiteraard verdeeldheid in de moslim-communiteit. Zo b.v. in de Yoruba-steden van Nigeria ziet men op korte afstand van de plaatselijke hoofd-moskee ook een Ahmadi-hoofd-moskee ("Ahmadiyya Central Mosque"), vaak van voorname allure en goed verzorgde bouw. Het gevelopschrift laat die tragische tegenstelling tussen de twee geloofsgemeenschappen nog duidelijker uitkomen. De Ahmadiyya's leggen, zo mogelijk, zelfs nog hun eigen begraafplaatsen aan naast de gemeenschappelijke begraafplaats.

(8) - De Ahmadiyya's beschouwen zich zelfs als de meest trouwe en onderlegde moslims, dank zij hun Hervormer. Want al wat zijn voorgangers hadden gedaan, bracht hij tot voltooiing. De persoon van Muhammad heeft wel degelijk een uitzonderlijke plaats in de geloofsbelijdenis aan de ene God.

De geloofsbelijdenis van de Ahmadi verschilt in geen enkel opzicht van die van elke moslim-gelovige. In allerlei geschriften wordt "het leven van Muhammad" over de hele wereld verspreid.

Maar toch is er veel kritiek; vooral uit de kringen van de Sunniten.

Het eerbetoen aan de Hervormer en de eerbied voor de Leider in functie, werpen immers een schaduw op de persoon van Muhammad zelf en dreigen hem op de achtergrond te dringen.

Het is opmerkelijk dat de auteurs van de Ahmadiyya argwanend staan tegenover de soena van de Profeet en de geschriften van de Hadith's, die zij nooit citeren.

Het is ook waar dat deze argwaan gecompenseerd wordt door de aandacht die de Ahmadiyya schenkt aan de Koran. Die blijft voor hen het Boek bij uitstek.

In dat opzicht zijn zij gelovige moslims; daar mag geen twijfel over bestaan. Hun eerste zorg blijft steeds de vertaling van de Koran in de levende talen.

In zijn bekende boekje "The Teachings of Islam", baseert Ghulam Ahmad al zijn uitspraken op citaten uit de Koran, vertaald in het engels, het oerdoe of andere talen.

Die vertalingen leveren nogal wat delikate problemen op. Wij komen daar nog op terug. Wij willen hier achter wel signaleren dat de Ahmadiyya Anjuman van Lahora, die zich steeds terughoudener toont tegenover de stichter, toch blijk geeft van een oer-traditionele verering voor Muhammad. (cf. o.a.: English Translation of the Holy Qur'ân, with arabic text).

(9) - "Indië" heeft de enige bloeiende moslim-sekte voortgebracht. De Ahmadiyya-beweging begon als een liberale en pacifistische hervormingsbeweging. Zij bood een kans tot een reveil voor allen die het geloof in de oude Islam hadden verloren". (H.A.R. Gibb in : "Tendances modernes de l'Islam", franse vertaling 1949, blz. 3).

De termen "moderniteit" en "liberalisme" waarmee Gibb de Ahmadiyya omschrijft blijken zeer juist te zijn en kunnen ook als verklaring dienen voor het betrekkelijke succes dat de zendingsactiviteiten van de beweging heeft in Afrika.

De stichter van de Ahmadiyya deed een krachtig appèl op zijn eerste volgelingen, om te bouwen aan een godsdienstige vernieuwing in de wereld.

De Ahmadi-Qadyani geven blijk van een vooruitziende blik, hoe traditioneel orthodox zij ook beweren te zijn.

Zij streven naar een reveil voor de Islam in de hele wereld, die in hun ogen a.h.w. verkalkt is in een conformistische aanhankelijkheid en letterknechterij m.b.t. de overlevering. Zij willen de Islam, door zijn vitaliteit, deel laten nemen aan de machtige godsdienstige en culturele krachten 'werkzaam in onze tijd.

De krachtige groei van het christendom tegen het einde van de 19de eeuw en in het begin van de 20ste eeuw, heeft stimulerend gewerkt zowel op de Stichter als op zijn opvolgers.

De nederzettingen van de ahmadi-zending hier en daar in Afrika zijn daar een bewijs van. De propaganda-methodes in woord en geschrift, en vooral de bijbelvertalingen van de protestanten (in brochurevorm) werden nauwlettend gevolgd door de leiding van de Ahmadiyya, en zij hebben deze weten aan te passen aan haar eigen behoefte en doelstelling.

Deze Islam-reveil weet ook zijn voordeel te doen met de weldaden van de moderne beschaving, toegankelijk geworden door de kennis der europese talen. Tot dan toe was alle zorg en aandacht van de moslim-wereld gericht op angstvallige getrouwheid aan de studie van de Koran-tekst en, in het gunstigste geval, aan de bestudering van de arabische taal en de godsdienstgeschriften. Zonder die belangstelling voor de arabische tekst van de Koran te verwaarlozen, wilde de Ahmadiyya zich al heel vroegtijdig inzetten voor een grotere verspreiding van de Koran-spiritualiteit onder de volken die geen arabisch kenden, door populaire vertalingen van de Korantekst.

Een volgende stap was: een beter onderricht voor de moslims zelf, om hen op een gelijkwaardig niveau te brengen met de rest van de moderne wereld, zowel mannen als vrouwen. Vandaar onderwijsinstellingen op alle niveaus, zowel op godsdienstig als op cultureel terrein, volgens de eisen van de officiële onderwijs programma's; als standaard gold de engelse "way of life". Dat vond ongetwijfeld een gretig gehoor bij de moslim-jeugd, want dat kon bijdragen tot een groter respect en aanzien voor de Islam tegenover de andere godsdiensten en tot een intenser beleving van hun eigen godsdienst.

Maar heftige reactie van de zijde van de traditionalistische gemeenschappen kon niet uitblijven en nam soms zelfs bloedige vormen aan.

Dit heeft die vernieuwingspogingen en een verdere uitgroei ten zwaarste geremd.

Voegen wij hier nog aan toe dat, naast de vele onderwijsinstellingen van de Ahmadiyya, de oprichting valt te signaleren van ziekenhuizen en diverse liefdadigheidsinstellingen (inclusief bezoek aan gevangenen ter verbreiding van de leer in woord en geschrift). En dat niet alleen in Europa en Amerika, maar ook in de "derde wereld" (zowel in Azië als Afrika), met uitzondering van de arabisch sprekende landen (11).

Een bepaalde trek heeft heel de Amadiyya-beweging gemeen: een sterk sektarische mentaliteit in al hun geschriften. Dit merkt men vooral op in de Koeranvertalingen met tendentieuze voetnoten en kommentaar; trouwens in heel hun propaganda.

Inplaats van de Islam als zodanig, schetst men meer het beeld van de Ahmadiyya en haar geloofsleer, en van de wonderbaarlijke persoon van de stichter. Vandaar dat alles, zelfs de meest interessante uiteenzettingen over godsdienst of moraal, een bijsmaak krijgen van polemiëk en apologie.

(10) - Wij hebben hier uitsluitend gesproken over de Ahmadiyya-beweging van Rabwah. Daarentegen zouden er méér nuances aangebracht moeten worden, om eerlijk en objektief te kunnen spreken over de Ahmadiyya Anjuman van Lahore, die duidelijk een andere weg is gegaan dan de meerderheidsgroepering.

Deze afscheiding dateert van 1914, het tijdstip van de dood van de eerste "Kalief".

Mawlana Muhammad Ali, algemeen secretaris van de beweging, was het niet eens met het procédé van de verkiezing van een leider (Kalief) aan het hoofd van de Ahmadiyya. Dat strookte, volgens hem, niet met de gedachte van de stichter. Daarom wenste hij een meer democratische vorm voor de leiding van de gemeenschap.

Maar nog belangrijker was, dat hij ontkende dat Ghulam Ahmad ooit de titel van Profeet voor zich opgeëist zou hebben. Die term "profeet" was overdrachtelijk bedield. De kwestie van de profetische zending van de mujaddid, is dan ook nog steeds het grote geschilpunt tussen beide groeperingen.

Volgens Muhammad Ali is elke moslim, die trouw blijft aan de traditionele "shahâda", een waarachtig gelovige.

De andere ahmadi-groepering vereist daarvoor eerst een nieuwe geloofsbelijdenis aan de Stichter.

Hier volgt dan de formulering van artikel 1 en 5 uit de 10 artikelen van het geloof, zoals geformuleerd door de Anjuman:

- Art. 1: Na de gezegende Profeet, heeft God een eindterm gesteld aan een eventueel optreden van nieuwe profeten.
- Art. 5: Hazrat Mirza Ghulam Ahmad is in het begin van de 14de eeuw (van de Hézier) verschenen als de grote Hervormer (mujaddid), om de overheersende positie van de Islam in de wereld te herstellen (12).

"Ahmadiyya Anjuman Isâ'at-i-Islâm" (officiële naam van de Lahore-groep) is wel kleiner dan de andere, maar zeer actief.

Het verschil met de grotere groep is vooral, dat de Lahore-ahmadi zich een grotere inspanning getroosten om bekeerlingen te maken en eventuele bekeerlingen vollediger te integreren.

Deze activiteit blijkt zeer efficiënt vooral op drie terreinen: propaganda, organisatie van het zendingswerk en bevordering van een intellectueel liberalisme binnen de Islam, vooral in engels sprekende gebieden".

Deze samenvattende uitspraak van de auteur van het desbetreffende artikel in de "Encyclopédie de l'Islam" geeft tenslotte een duidelijk beeld van de diepgaande verschillen tussen deze steeds meer uiteenlopende groeperingen, met als voornaamste woordvoerders voor de Anjuman: Mawlana Muhammad Ali en de imam van de moskee van Woking, Khwadjâ Kamâl al Dîn (13).

Mogen wij u, om te besluiten, verwijzen naar de hierna volgende geraadpleegde en te raadplegen uitgaven over deze materie.

Jacques LANFRY

NOTITIES.

- 1) Baraheen-i-Ahmadiyya, dit is de verkorte titel, in vertaling zoals gebruikelijk in India en Pakistan. De volledige titel luidt: "Al Baraheen al Ahmadiyya'ala Haqiqat-i-Kitâb Allah al-Quran wal-Nabuwwat-il-Muhammadiyya", hetgeen wil zeggen "De bewijzen gegeven door de Ahmadiyya om de authenticiteit aan te tonen van het boek van God, de Korân, en van zijn Profeet Mohammed".
- 2) Bay'a: deze term betekent letterlijk: eerbewijs aan de vorst, aan de leider, als erkenning van zijn gezag door een gebaar van de hand, in het bijzonder een handdruk. Het kan ook een gebaar van de hand betekenen waarmee iemand zijn instemming betuigt met een bepaalde geloofsleer en waarmee hij het gezag erkent van degene die deze leer verkondigt. (zie de Koran, XLVIII, 10 en 18).
- 3) Srinagar, stad in Cachemire. Voor de graftombe van Yus Asaf, of Yuzasaf, die Ghulam Ahmad vereenzelvigd met Jezus, zie "Annuaire du Monde Musulman" 1954, blz. 151.
- 4) Tot eerste Kalief d.w.z. plaatsvervangend hoofd van de gemeenschap, werd door de volgelingen van Ghulam Ahmad gekozen: Maulvi Hakeem Noor-ud-Din. Deze man stierf in 1914. De tweede Kalief, Mahmud Ahmad, stierf in 1965. Hij werd opgevolgd door Hazrat Mirza Nasir Ahmad, kleinzoon van de Stichter.
- 5) Rabwah. De plaats Qadyani, 160 km. ten Z.W. van Lahore (Pakistan), die de Ahmadiyya's kozen om er het hoofdkwartier van de beweging te vestigen, was zo goed als onbewoond. Ze kreeg daarom de arabische naam Rabwah, indachtig het Koranvers (11-265): "Zij die hun goederen ter beschikking stellen voor de eer van God en voor het welzijn van hun geestelijk leven, zijn als een tuin op een heuvel" (ka-mathali jannatin bi-rabwah). Het beleids- en administratief centrum van de Ahmadiyya te Rabwah bestaat op dit moment uit een indrukwekkend geheel van gebouwen en appartementen, etc.
- 6) De preciese gegevens zijn moeilijk te krijgen en te controleren. Ter vergelijking hier enige gegevens van de jaren 1952-1954: Het boekje "Les musulmans dans le monde" schrijft: "De groep van Qadyan loopt numeriek terug.....en de groep van Lahore, die zeer actief is, neigt meer en meer naar de orthodoxe Islam". "L'annuaire du Monde musulman" (1954), dat heel weinig aandacht schenkt aan de Ahmadiyya, geeft op blz. 135 als totaal een getal van 600.000 aanhangers.
- 7) Als interessante vergelijking zij hier vermeld, dat op hetzelfde ogenblik waarop Ghulam Ahmad zijn zending openbaar maakte (1883), een sunnitische moslim in Soedan (Afrika), Muhammad b.Abdallah zich als Mahdi presenteerde. Met sabel en geweld slaagde hij erin zich een rijk te veroveren, zij het kortstondig, en tot in het westen van Afrika de hoop op een Mahdi als gids en bevrijder weer levend te maken.
- 8) "Openbaring". Ghulam Ahmad bediende zich van twee arabische woorden: ilhâm en wahy, waarmee hij de gebeurtenissen benoemde waarin hij mededelingen of openbaringen van God ontving, waaruit hij zijn eigen zending afleidde, en die hem nieuwe inzichten gaven. De term wahy is ontleend aan de Koran, die geen bijbels equivalent kent. Zij heeft betrekking op een soort goddelijk diktee, een woord voor woord overdracht van een boodschap. De term ilhâm is het best weer te geven met inspiratie, innerlijk bewogen worden, religieus gevoel.
- 9) "Heerser over de gelovigen". In de titel van een in het arabisch vanuit Rabwah uitgegeven brochure "Al-Islam wal-adyân al-ukhrâ" (gedrukt in Lahore, 1969, 2e editie) staat de naam van de auteur als volgt weergegeven:

"biqalami hujjati-l-islam al hayy Imami-l-jama'ati-l-ahmadiyya sayidina amiri-l-mu'minin mirza Bachir al-din Mahmud Ahmad al-khalifati-l-thani lilmasih, ect.

10) Sekte. Dit woord is met opzet gebruikt om de aandacht te trekken van de lezer. Het gebeurt nl. herhaaldelijk dat de religieuze gemeenschappen zoals Qâdiriyya, Tijâniyya, Hamâliyya, Shâdiliyya ect..... op dezelfde lijn geplaatst worden met de Ahmadiyya. Deze religieuze gemeenschappen zijn ontstaan en blijven funkticneren binnen het kader van islamitische orthodoxie. (= de sunnitische), ook al worden ze beschouwd als onwelkom door de "hervormers". Het zijn zoveel als "wegen", als geestelijke families die de gelovigen willen helpen op hun weg naar het heil en naar godsvrucht. Uit het artikel wordt het de lezer voldoende duidelijk waar hij de Ahmadiyya moet plaatsen in het geheel van de moslim-gemeenschap en hieruit zal hij ook de houding begrijpen die de sunni hieromtrent inneemt.

11) Het "Islamic Publications Bureau" van de Ahmadiyya-zending in Zuid-Afrika (Athlone, Kaapstad) geeft b.v. boekjes en brochures uit die als volgt worden gepresenteerd: "De uitgaven van dit Bureau hebben tot doel om de waarheid te verkondigen, om de zoekers voorlichting te geven over de Islam, om lektuur te verschaffen aan hen die verantwoording dragen op scholen, in ziekenhuizen, gevangenissen en fabrieken, in een taal die iedereen verstaat"..... Er wordt echter geen melding gemaakt van het feit dat dit een propaganda is voor de Ahmadiyya-beweging, noch van welke van de twee Ahmadiyya bewegingen deze propaganda uit gaat.

12) Iedere aflevering van het engelse weekblad "The Light" bevat de 10 artikelen op de 1ste bladzijde, rechtse kolom. "The Light" is een uitgave van de Anjuman gemeenschap van Lahore.

13) De meest aktieve zending van de "Anjuman" Ahmadiyya in Europa is die van Londen. Zij is gevestigd in Surrey, met een eigen moskee in Woking. Sinds 1930 is deze zending zelfstandig. Het kontakt met Lahore werd na veel heen en weer gepraat hersteld in 1947.

De "Anjuman Ahmadiyya" heeft naast een belangrijk kommentaar (geschreven in oerdoe) op de oerdoevertaling van de Koran, ook een oerdoevertaling verzorgt van sahib d'Al-Bakhâri, in vijf delen. Met deze uitgave bevestigen zij hun voornemen om in lijn te komen met de grote islam-traditie.

BIBLIOGRAFIE.

I Studies over de Ahmadiyya-beweging:

- Encyclopédie de l'islam, 2e ed. art. : Ahmadiyya pp 310-12.
- Houtsma M. Th. , "Le mouvement religieux des Ahmadiyya aux Indes Anglaises" in Revue du Monde musulman 1907 febr.nr.
- Walter H.A. , The Ahmadiyya Movement, Calcutta, 1918.
- Goldziher I. "Le Dogme et la Loi de l'islam", Parijs, 1920, p. 245-47.
- Iqbal Muhammad, Islam and Ahmadism, Lahore, 1936.
- Gibb H.A.R., Tendances modernes de l'islam, Parijs 1949, pp. 83-84.
- Trimmingham J. Spencer, Islam in West Africa, Oxford 1959, Appendix IV, p. 230-32.
Dezelfde auteur, Islam in East Africa, Oxford 1964.
- Fisher H.J., Ahmadiyya, a study in Contemporary Islam on the West African Coast, Londen 1963.
- Het tijdschrift "Muslim World"

II Voornaamste publikaties van de beide Ahmadiyya bewegingen:

A Beweging van Qadiyan-Rabwah.

1. Over de Koran:

- Mahmud Ahmad (Mirza Bashir al-Din): Tafsir-i-Kabir, in oerdoe.

- Mahmud Ahmad: Introduction to the study of the Holy Quran, Londen 1949.
- Mubarek Ahmad Ahmadi H.A., Kurani Tukufu, Koran in Kiswahili: arabische tekst met vertaling en kommentaar in Kiswahili, gedrukt in Nairobi 1953 en uitgegeven door de East Africa Ahmadiyya Mission. Met voorwoord van Mirza Mahmud Ahmad. Het kommentaar is geïnspireerd op het boven geciteerde werk van Mahmud Ahmad.

2. Andere belangrijke publikaties:

- Ghulam Ahmad: Baraheen-i-Ahmadiyya, 5 delen (1880 en volgende jaren).
- Mahmud Ahmad: Ahmadiyyat or the true Islam, 1924.
- Ghulam Ahmad: The Teachings of Islam.
- Mahmud Ahmad: Economic Structure of Islamic Society, Kadiyan, 1946.
- Mahmud Ahmad: al-Islâm wa-l-adyân l-ukhrâ, 80 blz. (in het arabisch).
- The Review of Religions. Tijdschrift dat is opgericht door Ghulam Ahmad. Verschijnt maandelijks, in het engels. Uitgever M. Ahma. 40 blz. per keer.
- Al-Bushra' (het goede nieuws) driemaandelijks tijdschrift in het arabisch, uitg. van Rabwah.

B De Beweging van de Ahmadiyya Anjuman.

- Muhammad 'Ali: "English Translation of the Holy Quran with arabic text, Commentary and Index". Lahore. meerdere uitgaven. Volgens de Encyclopedie van de Islam zijn hiervan meer dan 50.000 ex. verspreid.
- Muhammad Ali: The Call of Islam.
- Kamal al-Din (Khwadja), imâm van de moskee van Woking (Surrey): the Ideal Prophet, Londen 1925.
- Kamal al-din: Islam and Christianity, Londen 1932.
- Sahîh Bukhârî oerdoevertaling in 5 delen.
- Meerdere uitgaven van Dar-ul-Kutub Islamia, Lahore.
- The Light, engels weekblad, uitg. van Lahore.
- W.C. Smith, Ahmadiyya. Artikel in Encyclopaedia of Islam New Edition Leiden, Brill, 1960 pp 303-303
- J. Slomp, Succes en uitbanning van de Ahmadiyya beweging in Pakistan, Centraal Weekblad, Drift 13 Utrecht, 11 en 18 jan. 1975.

